herpy

ORMAR

Nätpyton

Malayopython reticulatus

Malayopython reticulatus är världens längsta orm: en slät, kraftig pyton från Sydostasiens regnskogar och våtmarker med ett mönster av svarta, gula och vita diamanter. Vuxna djur av standardformen blir 450-600 cm, och arten kräver ett mycket stort terrarium med en djup bassäng, 31-34 °C på solplatsen och en hållare med stor erfarenhet. Det finns mindre lokalformer på 150-490 cm.

Familj: Pythonidae Engelska: Reticulated Python Tidigare namn: *Python reticulatus; Broghammerus reticulatus; Morelia reticulatus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**450-600 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-25 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande, marklevande och semiakvatisk**
Biotop	**Regnskog och våtmark**
Svårighetsgrad	**Expert**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**450 × 225 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-26 °C**
Värmeplats	**31-34 °C**
Temperatur, natt	**23-25 °C**
Luftfuktighet	**65-90 %**
Vatten	**Vattendel**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**18-36 mån.**
Kullstorlek	**25-50 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**80-90 dagar** vid 30-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Malayopython reticulatus är en slät, muskulös pyton med ett huvud som tydligt skiljer sig från halsen, lodräta pupiller och värmekänsliga gropar längs läpparna. Grundfärgen är gråbrun till gul, och längs ryggen löper ett mönster av oregelbundna svarta, gula och vita diamanter, som i skogens fläckiga skugga gör ormen förvånansvärt svår att upptäcka. Ögonen är ofta klart orange, och en svart rand löper från ögat snett ned mot munnen. Namnet syftar på det nätliknande mönstret.

Arten är världens längsta orm. Honorna blir betydligt större och tyngre än hanarna. Standardformen når normalt 450-600 cm. Djur över 600 cm är sällsynta, de största säkert uppmätta djuren är omkring 700 cm, och längder på 9-10 m är inte dokumenterade. Nykläckta ungar är 40-50 cm och kan nå omkring 300 cm på ett år med rikligt med mat.

Det finns underarter och lokalformer som är markant mindre. De två beskrivna underarterna *M. r. saputrai* från Selayar och sydvästra Sulawesi och *M. r. jampeanus* från Tanahjampea hör till dem. I handeln skiljer man grovt mellan standardformen (450-600 cm), dvärgformer (240-490 cm) och superdvärgformer (150-300 cm). Dvärgformerna är geografiska varianter från små öar, och deras storlek är ärftlig. Dessutom har ett stort antal färg- och mönstermorfer avlats fram. Den här vägledningen handlar om arten.

Arten har tidigare hetat *Python reticulatus*, och namnen *Broghammerus reticulatus* och *Morelia reticulatus* förekommer i äldre texter. Släktnamnet *Malayopython* har använts sedan 2014.

Stora vilda djur har i flera bekräftade fall dödat och ätit människor, särskilt på Sulawesi. Storleken och styrkan gör arten potentiellt farlig, och det måste tas på allvar vid hållande. Nästan alla djur i handeln i dag är uppfödda och vana vid hantering, så temperamentet är oftast lugnt, men det ändrar inte på krafterna.

Utbredning och livsmiljö

Malayopython reticulatus har det största utbredningsområdet av alla pytonormar. Den förekommer i stora delar av Sydostasien: i Bangladesh, Myanmar, Thailand, Kambodja, Laos och Vietnam, på Malackahalvön och Singapore, i Indonesien, Brunei, Östtimor och på Filippinerna. I Indien förekommer den på Nikobarerna och i Mizoram.

Indonesien är kärnområdet. Här lever arten på Sumatra, Java, Borneo, Sulawesi och de flesta av de mindre öarna från Nias och Mentawai i väster till Seram, Buru, Halmahera och Tanimbar i öster och söderut till Lombok, Sumbawa, Flores, Sumba och Timor. Dvärgformerna lever på små öar söder om Sulawesi, bland annat Selayar och Tanahjampea. Arten är bra på att korsa havet och förekommer på många små öar.

Djur i handeln är huvudsakligen uppfödda. Samtidigt är arten i naturen ett stort handelsobjekt, eftersom skinnet används till mode: Malaysia och Indonesien exporterade under åren 2000-2007 vardera över en miljon vildfångade pytonormar till modeindustrin.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

> **Naturlig utbredning:** Bangladesh, Myanmar (Burma), Thailand, Kambodja, Laos, Vietnam, Malaysia, Singapore, Brunei, Indonesien, Östtimor, Filippinerna och Indien.

LIVSMILJÖ

Malayopython reticulatus är anpassad till många livsmiljöer. Den förekommer i regnskog och annan fuktig skog, i våtmarker, mangrove och kärr, i gräsmark och i kulturlandskap som plantager och byar, där den följer efter gnagare och husdjur. Nästan alltid finns det vatten i närheten. Arten är en bra simmare och använder vattnet både som gömställe och som bakhåll, och den tillbringar mycket tid i vatten, eftersom vattnet bär den tunga kroppen.

Den är en mästare på kamouflage och ligger på lur på skogsbotten, mellan rötter, i buskvegetation, och den klättrar också i träd. Den är mest aktiv på natten, men ses också på dagen, särskilt vid vatten.

Klimatet är tropiskt, och luftfuktigheten i det ursprungliga området ligger typiskt mellan 65 och 90 %. Parningstiden infaller ofta i slutet av torrperioden, innan regnet sätter in. Hanarna vandrar långt för att hitta honor.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Malayopython reticulatus är så stor att ett vuxet djur hör hemma i ett inrett rum snarare än i ett vanligt terrarium. Bottenytan ska vara minst lika lång som ormen och hälften så bred: 450 × 225 cm för en orm på 450 cm och 600 × 300 cm för en hona på 600 cm, och gärna mer. Höjden är viktig, eftersom arten klättrar: 150 cm eller mer ger plats för kraftiga grenar. Är djuret över 450 cm är det i praktiken bättre att inreda ett helt rum eller ett litet uthus än att bygga en bur.

En bur på 240 × 120 × 120 cm, som ofta används för vuxna djur, är för liten för en så aktiv art. I för små burar blir ormarna rastlösa: de gnuggar nosen, knuffar mot väggarna och glider fram och tillbaka längs rutan. Regeln om längd och halv bredd gäller också dvärg- och superdvärgformer, så ett djur på 250 cm behöver omkring 250 × 125 cm.

Ungar börjar i en mindre plastlåda med många gömställen, eftersom små ormar i stora burar ofta känner sig utsatta och kan sluta äta. De flyttas upp i takt med tillväxten, och djur som blir över 300 cm växer snabbt ur de första burarna.

Inred med en stor, djup vattenbassäng, ett par kraftiga och stadigt fastsatta grenar, växter i kraftiga krukor och minst två gömställen i varje ände. Ormarna trivs när kroppen rör vid en yta både ovanför, under och bredvid. Som botten används kokosfiber, en blandning av matjord, kokos och sand eller träflis i ett lager på minst 10 cm, med ett lager löv ovanpå. Tidningspapper fungerar bra vid uppfödning och karantän. Exkrementer tas bort direkt, för arten skräpar ner mycket. Bur och lock ska vara stabila och låsas, eftersom en stor pyton lätt kan skjuta upp ett löst lock. Ventilationen ska vara så god att botten kan torka upp lite mellan sprayningarna, men inte så kraftig att värmen och fukten försvinner.

Läs mer: Karantän och hygien

TEMPERATUR

Ge en tydlig gradient. Värmepunkten (ytan under värmelampan) ska vara 31-34 °C, den svala änden 24-26 °C och natten 23-25 °C. Temperaturen får inte komma under 22 °C eller över 38 °C. En bra värmekälla är en grupp halogenlampor eller värmespotar över värmepunkten, kombinerade med en värmepanel eller en värmematta i ena änden. I en stor bur är en strålningsvärmepanel bäst för natten, eftersom den inte lyser.

Mät yttemperaturen på solplatsen med en infraröd termometer och lufttemperaturen med en digital termometer. Använd termostat på all värme. Sätt lampor i skyddsburar när de hänger inne i buren, så att ormen inte bränner sig. Är solplatsen för varm väljs en lägre effekt. Ormen väljer själv sin temperatur om gradienten är tillräckligt stor.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 65-90 %, i samma nivå som i det ursprungliga området, och små svängningar går bra. Botten får inte vara blöt hela tiden, för det är lika dåligt som för torr luft. Spraya minst 2-3 gånger om dagen med en trädgårdssprayare med tryck, eller använd ett automatiskt dimsystem kopplat till en fuktstyrning med givaren nere vid botten i den svala änden. Mät luftfuktigheten med en digital hygrometer mitt i buren.

Bassängen är den viktigaste vattenkällan. Den ska vara stor nog för att ormen ska kunna ligga helt nedsänkt med utrymme över, och helst så stor att den kan simma lite. En stor plastbalja eller dammduk fungerar, och en bassäng med avlopp gör rengöringen lättare. Byt vattnet varje vecka och omedelbart om det blir smutsigt, och skrubba bassängen med ett desinfektionsmedel för djur. Arten dricker mycket och badar ofta.

LJUS OCH UVB

Arten är aktiv både dag och natt. Uppfödda generationer klarar sig utan UVB, men dagsljus och UVB gynnar sannolikt dygnsrytmen, aptiten och immunförsvaret, och det rekommenderas. Använd ett T5 HO-UVB-rör (6 % eller 12 %) över hälften av buren på den varma sidan, och placera solplatsen så att UV-indexet är 2-3 (Ferguson-zon 2). Avståndet beror på röret och på om det sitter över nät eller inne i buren, så mät med en UV-indexmätare.

Avståndet från ormens rygg till röret är typiskt 25-50 cm. Halogen- och UVB-lampor ger inte tillräckligt med ljus för att skapa dagsljus i en stor bur, så komplettera med kraftiga lysrör på omkring 6500 K över större delen av burens längd; ska det finnas levande växter är LED-lister bättre. Ljuset ska vara tänt 12 timmar per dygn och helt släckt på natten. Med årstidsrytm används 13 timmar på sommaren och 11 på vintern.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

M. reticulatus är köttätare och ska ha hela bytesdjur av däggdjur och fåglar. Råttor är standard, men variation är viktigt. I naturen sträcker sig bytet från fladdermöss och gnagare till fåglar, vildsvin, hjortar och malajbjörnar. I fångenskap kan man använda afrikanska mastomys, råttor, marsvin, kaniner, vaktlar, duvor, kycklingar, ankor, smågrisar och lamm eller killingar. Stora djur kräver stora bytesdjur från köttproducenter eller slaktare.

Ge upptinade, frysta djur, inte levande. Det är säkrare för ormen och skonsammare. Tina i en påse i varmt vatten till omkring 38 °C, och använd långa matpincetter. Bytet ska väga 10-30 % av ormens vikt. Matningsfrekvens: - Nykläckta, under 1 år: varje vecka. - Unga, 1-2 år: var 1:a-2:a vecka. - Halvvuxna, 2-4 år: var 2:a-3:e vecka. - Vuxna, över 4 år: var 4:e-6:e vecka.

Ha längre paus efter stora måltider och kortare efter små. Ormarna växer snabbt och kan matas upp till en större storlek, men det belastar kroppen och ger fetma, organskador och ett kortare liv. Matningen styr tillväxten och därmed den slutliga storleken, och avelsdjur kan gå utan mat i flera månader om året. Det ska finnas en annan person i rummet under matningen,

och ormen ska vänjas vid att skilja mellan mat och skötsel. Knacka till exempel med naglarna på burdörren före varje matning, och aldrig vid vanlig skötsel. En lätt pudring av bytet med ett kombinerat kalk- och vitamintillskott vid var tredje-fjärde matning kan väga upp brister. Friskt vatten ska alltid finnas.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Malayopython reticulatus är en intelligent och mycket aktiv orm. Den lever ensam i naturen, och i fångenskap hålls djuren enskilt. Samhållning ger stress och konkurrens om värme, gömställen, bad och mat, och hanar kämpar hårt mot varandra.

Uppfödda djur är oftast lugna och kan vänjas vid hantering, men det kräver daglig kontakt och en fast rutin. Hantering gör skötsel och veterinärbesök lättare och ger motion och stimulans, men en vuxen standardorm är starkare än sin hållare. Är djuret över 300 cm ska det alltid finnas minst en annan person i rummet. Tvätta händerna så att de inte luktar mat. Som signal för hantering knackar man ormen lätt på huvudet med en hushållspappersrulle på en ormkrok. Ta tag med båda händerna, en bakom huvudet och en under kroppen, och ta aldrig i svansen, eftersom det kan skada ryggraden. Låt inte ormen linda sig runt halsen, och låt inte barn hantera den ensamma.

Nya djur hålls i karantän i minst 3 månader och hanteras först när de äter regelbundet. Vildfångade djur är ofta stressade, vägrar mat och kan bära parasiter. De bör inte hållas tillsammans med andra. Stimulans är nödvändig: flytta runt inredningen, göm föda, lägg dofter som gräsklipp eller rena löv i buren och låt djuret röra sig fritt under uppsikt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Honor är betydligt större än hanar, och det är det mest uppenbara könskännetecknet. Hanarna har längre och kraftigare sporrar, de två rudimentära bakbenen vid kloaken. Säker könsbestämning kräver en erfaren hållare eller veterinär. Hanarna är könsmogna efter omkring 18 månader och ca 300 cm, medan honor först blir mogna efter 2-3 år och ska vara minst 400 cm. Könsmognaden beror på storleken och därmed på matningen. En hane på omkring 300 cm kan mycket väl para sig, och en stor hona lägger fler ägg.

PARNING

Parningen utlöses av kortare dagar och lägre nattemperaturer, i naturen i slutet av torrperioden. En hona som är redo vägrar konsekvent föda. Hanen signalerar med vibrationer, gnuggar sig längs honan och använder sporrarna. Honan lyfter svansen när hon är redo. Flera hanar kan kämpa om samma hona, och striderna kan vara våldsamma, så hanar hålls åtskilda. Honan kan lagra sperma under längre tid. Avel kräver noggranna överväganden: det finns inget bevarandebehov, och alla ungar i en kull på 60 måste få ett bra hem.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger typiskt 25-50 ägg per kull, och stora honor kan lägga 60 eller fler. Hon ruvar genom att ringla sig runt äggen. Ge en stor, ren äggläggningslåda eller ett mörkt och fuktigt gömställe med löv eller fuktig sphagnum. Honan äter inte under ruvningen. Äggen är vita och läderartade och sitter hopklibbade i en klump.

INKUBATION

Äggen kan ruvas av honan eller flyttas till en inkubator vid 30-32 °C. Vid 32 °C kläcks de efter 80-90 dagar, typiskt omkring 84 dagar, och vid 30 °C efter omkring 90 dagar. Använd fuktig perlit eller vermikulit i en sluten låda med få lufthål, och vänd inte äggen. Ägg som faller ihop eller blir mögliga tas bort först när det är tydligt att de är döda. Ungarna skär sig ut med äggtanden och ömsar hud efter kläckningen.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är 40-50 cm vid kläckningen. De ömsar hud under de första dagarna och börjar därefter äta. Håll dem enskilt i plastlådor med gömställen och en liten vattenbassäng. Ge upptinade möss och små råttor varje vecka, och öka bytets storlek i takt med tillväxten. Väg och mät varannan vecka. Ungar växer snabbt och kan nå omkring 300 cm på ett år, beroende på matningen. Dvärgformer blir mindre.

Hälsa och vanliga misstag

Malayopython reticulatus är härdig, och de flesta problem beror på skötseln. De typiska felen är:

- För lite utrymme. Djuren blir rastlösa, gnuggar nosen och kan bli både överviktiga och apatiska.
- Övermatning. För tät matning ger fetma, organskador och kortare livslängd. Håll djuret smalt.
- För låg eller för hög luftfuktighet och ständigt blöt botten.
- Brännskador från värmelampor som sitter utan skyddsbur, eller för varma värmeplattor.
- Skador efter lyft i svansen, som kan skada ryggraden.
- Vildfångade djur: stress, vägran att äta och parasiter.

Ett friskt djur är fylligt utan att vara fett, har klara ögon och en jämn hudömsning. Sök en veterinär med reptilerfarenhet om ormen tappar i vikt, vägrar äta under längre tid eller är slö.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.